Gajdó Ágnes

Beskatulyáztuk egymást

KÖNYVKRITIKA - LXII. évfolyam, 32. szám, 2018. augusztus 10.

Mészöly Ágnes: Rókabérc, haláltúra. PRAE.HU, Budapest, 2018, 276 oldal, 2990 Ft

Miért is hatott ekkora erővel a regény? Elsősorban mert remek a dramaturgia. A szerző végig fenntartja a feszültséget, sőt, fokozni is képes. Szinte az utolsó pillanatig kétséges, ki a gyilkos. Együtt kuncogunk a szereplők ügyetlenkedésein, a naiv hozzáállásukon, ám aki igazán komolyan gondolja a dolgokat, higgadt marad. Pókerarccal vesz részt a társalgásban, s még akkor sem esik pánikba, amikor kiderül, véletlenül mást tett el láb alól, nem azt, akit szeretett volna, aki igazán útjában volt.

Ritka, hogy egy regény hosszú távon befészkelje magát a tudatomba. A *Rókabérc, haláltúra* ilyen. Verőfényes nyári napokon is úgy érzem, vigasztalan eső, fojtogató köd vesz körül, toporgok a sárban, s arra gondolok, Erika már szervezi a negyedszázados érettségi találkozót, ahol illik megjelenni, ám annyi minden megváltozott. Hogyan nézünk majd egymás szemébe? Hogyan értékeljük azt a négy esztendőt az elmúlt évek tapasztalatai, traumái vagy boldog pillanatai fényében? Sok minden összeköti az egykori negyedik bét, vegyük csak például Irma nénit, az osztályfőnök-magyartanárt, az aggteleki cseppkőbarlangban való éneklést vagy a brennbergbányai vaddisznópörköltet... A stikában cigizésről, netán a szalagtűző éjjelén eltört üvegpohárról nem is beszélve.

De vissza a regényhez. Miért is hatott ekkora erővel? Elsősorban mert remek a dramaturgia. A szerző végig fenntartja a feszültséget, sőt, fokozni is képes. Szinte az utolsó pillanatig kétséges, ki a gyilkos. Együtt kuncogunk a szereplők ügyetlenkedésein, a naiv hozzáállásukon, ám aki igazán komolyan gondolja a dolgokat, higgadt marad. Pókerarccal vesz részt a társalgásban, s még akkor sem esik pánikba, amikor kiderül, véletlenül mást tett el láb alól, nem azt, akit szeretett volna, aki igazán útjában volt.

Mészöly Ágnes krimije épp ezért jó: váratlan fordulatok, rejtélyes párbeszédek váltják egymást, közben bőven fogy a pálinka, a bor, sztorizgatnak, cikizik egymást rendesen az osztálytársak, s ráadásul egyre világosabbá válik, hogy a múltbeli események befolyásolják a jelent és a jövőt. Szépen lassan kibontakozik az egykori osztálytársakat összetartó kapcsolatrendszer, de ennek korántsem örül mindenki. A regényben hiteles társadalomrajz is megbújik, felismerhetjük az egyes figurákat: a jól menő vállalkozót, a sikeres és elhivatott orvost, a lecsúszott drogost, a kütyübolond különc zsenit, a hatalommániás iskolaigazgatót, a szürke kis tanítónőt, aki szabadidejében verseket ír, a bohém színházi rendezőt, a reggelente két órát sminkelő, mindig nett pénzügyi elemzőt. Mind-mind olyan karakter, amellyel akár nap mint nap találkozunk. A regényben az egyik szereplő szájából elhangzik: „beskatulyáztuk egymást, és nem vesszük a fáradságot, hogy felülvizsgáljuk a begyepesedett álláspontjainkat”. Feltehetően így van, hiszen könnyebb címkét akasztani a másikra, mint belelátni élettörténetének mélységeibe. Ha nagyon közel hajolunk, bizony el is dobhatjuk az eredeti címkét: a lecsúszott drogos fantasztikus humorú, segítőkész ember, a hatalommániás iskolaigazgató gyáva és nagypofájú, s dehogyis él mintaházasságban, látszólag szende szeretője épp gyereket vár tőle.

Mészöly Ágnes hősei mind összetett jellemű, bonyolult lelkek, akik érthetően szoros szálakkal kapcsolódnak egymáshoz. „Mi mindig is különleges társaság voltunk” – jegyzi meg Gota, azaz dr. Szabó Ágota, a Pest Megyei Főügyészség munkatársa már a történet végefelé. Nemcsak az együtt töltött négy gimnáziumi év, a közös ökörködések, kalandok kötik össze ezt a tizennégy embert, hanem az érettségi utáni közös utazások, ilyen-olyan bizniszek, törvényellenes stiklik is. Ahogy haladunk előre, föltárul a múlt, s minden kiderül – az egyes szereplők megnyílnak előttünk, ha egymás előtt nem is. A halál közelsége a

legtöbb embert egyfajta számvetésre, önvizsgálatra késztet.

Egy-egy fejezet egy-egy szereplő monológja. Zozó, a teherautó-sofőr kezdi, majd Doki, Gota, Attis, Tibor, Netti, Toni, Vica, Géza, Ila, Ricse, Zsófi, Pisti, Dia következik. Az eső egyre csak szakad, odakint egyre nagyobb a sár, a full extrás vadászházban pedig a váratlan halálesetet követően elszabadulnak az indulatok. Van, aki szerint baleset történt, ám az ügyésznő hajthatatlan, ez bizony gyilkosság, s nyomozni kezd. Szabályosan kihallgatja egykori osztálytársait, csak arra nem számít, hogy néhányan egyet s mást elhallgatnak előle, s ezzel akarva-akaratlan a gyilkost segítik.

Mészöly Ágnes nevét eddig ifjúsági és gyermekkönyvek szerzőjeként ismertük, de a *Hanga és Várkony*-sorozat például felnőtteknek is igen izgalmas és szórakoztató olvasmány (lásd *Krimi – nem csak gyerekeknek, ÉS,* 2018/13., márc. 29.), tele nyelvi humorral, ami még üdítőbbé teszi a két kölyök nyomozó kalandjait. A krimi műfaja tehát nem áll távol a szerzőtől. Sőt! Jól áll neki.